

Factors Affecting Decision to Enroll in the Master's Degree Programs in Education Prince of Songkla University

Phongsri Vanitsuppavong

Ph.D.(Educational Administration), Assistant Professor,
Department of Educational Administration, Faculty of Education
Prince of Songkla University

Abstract

This research aimed to investigate the factors affecting decision to enroll in the Master's Degree Programs in Education at Prince of Songkla University. The samples consisted of 535 M.Ed. applicants of the 2001 academic year, and 332 M.Ed. students of the 1997-2000 academic years. A questionnaire was used in data collection; percentages, arithmetic mean, and standard deviation were used in data analysis. It was found that M.Ed. applicants and students obtained admission information from their superiors, radio announcements, colleagues, and PSU alumni, respectively. The factors affecting their decision to enroll in Prince of Songkla University were (1) enhancement of personal qualifications, (2) expertise of teaching faculty, (3) appealing and flexible curricula, (4) proximity to home, and (5) lesser expense compared to that of other institutions, respectively.

Keywords: factors affecting decision, Faculty of Education, Master's Degree Programs, Prince of Songkla University

องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผ่องศรี วาณิชย์สุภวงศ์

Ph.D.(Educational Administration), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในระดับศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สมัครเข้าศึกษาระดับศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2544 จำนวน 535 คน และนักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2540-2543 จำนวน 332 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้สมัครและนักศึกษามหาบัณฑิตทราบว่าการรับสมัครจากผู้บังคับบัญชา ประกาศทางวิทยุ เพื่อนในหน่วยงานและศิษย์เก่า ตามลำดับ เหตุผลที่เลือกเข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ คือ (1) การทำให้ตนเองมีคุณภาพและคุณสมบัติเพิ่มขึ้น (2) ความชำนาญการของคณาจารย์ (3) หลักสูตรยืดหยุ่นน่าสนใจ (4) การเป็นสถาบันที่ใกล้บ้าน และ (5) ค่าใช้จ่ายถูกกว่าสถาบันอื่นตามลำดับ

คำสำคัญ: การศึกษาระดับมหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, องค์ประกอบในการตัดสินใจ

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับสูง การวิจัยสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นสิ่งจำเป็นในการแข่งขันภายในประเทศและกับนานาประเทศ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นหน้าที่ของทุกสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องตระหนัก เพื่อให้การจัดอุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพที่จะนำการพัฒนาประเทศ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดการเรียนการสอนระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นการผลิตกำลังคนระดับสูงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.

2526 มาจนถึงปัจจุบัน โดยเปิดสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เป็นสาขาแรก และต่อมาได้เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปัจจุบันมีสาขาวิชาตั้งนี้ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน การบริหารการศึกษา การประถมศึกษา จิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา พลศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา และปฐมวัยศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาดังกล่าวมีการปรับปรุงทั้งตัวหลักสูตรและรายวิชาให้ทันสมัย เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน หน่วยงาน และสังคมอยู่เสมอ ท่ามกลางการแข่งขันการจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ของสถาบันการศึกษาท้องถิ่นภาคใต้ และ

จากส่วนกลางที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ คณะศึกษาศาสตร์ได้จัดทำหลักสูตรให้มีการทางเลือกมากขึ้น โดยเปิดหลักสูตรประเภททำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) และหลักสูตรทำสารนิพนธ์ (แผน ข) สอนในภาคปกติและภาคสมทบ (โครงการพิเศษ) ที่วิทยาเขตปัตตานี และสุราษฎร์ธานี ผลปรากฏว่า นักศึกษาให้การตอบสนองต่อหลักสูตรมหัศจรรย์ศึกษาศาสตร์ดีมากตลอดมาแม้ในภาคใต้ตอนล่างพื้นที่จังหวัดชายแดน นักศึกษาภาคปกติจะลดจำนวนลง แต่นักศึกษาภาคสมทบกลับเพิ่มขึ้น ส่วนภาคใต้ตอนบนยังมีนักศึกษาภาคสมทบเข้าศึกษาเป็นจำนวนมากตลอดมาตั้งแต่เปิดสอน การที่นักศึกษายังคงเข้าศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตลอดมานั้น เนื่องมาจากอาจมีองค์ประกอบต่างๆ ดีกว่าสถาบันอื่น เช่น มีที่ตั้งของวิทยาเขตปัตตานี และสุราษฎร์ธานี ที่เป็นศูนย์กลางชุมชน สังคมเรียกร้องความต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา คณาจารย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เปิดสอน ค่าลงทะเบียนเรียน และค่าใช้จ่ายต่ำกว่าที่อื่น เป็นต้น

องค์ประกอบด้านการแข่งขันในวงการอุดมศึกษาระดับชาติ การปรับปรุงระบบบริการการศึกษาของสถาบันต่างๆ ในพื้นที่ภาคใต้ การประกันคุณภาพการศึกษา ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และอื่นๆ ล้วนแล้วเป็นสภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับมหัศจรรย์ แต่จะมีองค์ประกอบอะไรที่ผู้สมัครใช้ในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับมหัศจรรย์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นคำถามที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ต้องการหาคำตอบ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์และผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ตระหนักถึงความสำคัญและต้องการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าว เพื่อทราบและใช้เป็นข้อสนเทศในการเตรียมแผนเปิดรับนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ที่วิทยาเขตปัตตานี สุราษฎร์ธานี และที่อื่นๆ ตลอดจนเป็นข้อมูลใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับมหัศจรรย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ และการประกันคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาตามแนวทางการ

ปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล

รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการสำคัญในการจัดการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา โดยในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

หลักการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545, 31) ได้กำหนดไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. พัฒนามาตรฐานอุดมศึกษาสู่ระดับสากล
2. พัฒนาคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาให้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด
3. ดำเนินการโดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
4. คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรึชญา ปณิธาน พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้กำหนดขึ้นไว้ โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพของทุกภารกิจอย่างครบถ้วน เพื่อสะท้อนความเป็นจริงที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างชัดเจน
5. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาและใช้ระบบประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับระบบประเมินคุณภาพภายนอก
6. ดำเนินการประเมินคุณภาพแบบกัลยาณมิตร อย่างเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเน้นการมีส่วนร่วม

จากหลักการดังกล่าว สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา จำนวน 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2542 จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการสนับสนุนที่สำคัญคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายปฏิรูปการศึกษาต้องทำความเข้าใจใน “แนวทางปฏิบัติ” และจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นหลักชัยของการศึกษาไทยที่พึงประสงค์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์-ศักดิ์, 2543, 21-22) ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ในอนาคตต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของระบบการศึกษาที่ให้การศึกษามีเป้าหมายที่คุณภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อให้เป็นนักคิดและนักปฏิบัติ

2. องค์ประกอบทางการศึกษา ให้มีความสมดุลในเรื่องความรู้ ทักษะ ลักษณะชีวิต ความเป็นเลิศในทุกสาขาวิชา และได้มาตรฐานระดับสากล ผู้เรียนค้นพบศักยภาพและพัฒนาศักยภาพตนเอง เกิดความภูมิใจในตนเอง

3. หลักสูตร ให้หลักสูตรหลากหลาย ประยุกต์ให้เหมาะกับบริบทสังคมไทย

4. การจัดการศึกษา ให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. ผู้สอน ให้อาจารย์ร่วมกับผู้นำทางความคิดในสังคม ทำวิจัย เพื่อมีความรู้ทันสมัย

6. การเรียนการสอน สอนให้คิด

จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของระบบ โดยมีเป้าหมายที่คุณภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อให้เป็นนักคิดและนักปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่ง การที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษามบรรลุผลสัมฤทธิ์ของระบบจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรและการบริหารจัดการที่ดี ในการศึกษาวิจัยทัศนคติของการศึกษาไทยในอนาคต สมหวัง พิพิธยานุวัฒน์ (2541, 23-24) ได้รวบรวมวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ วิกฤตเรืองครู คือ ครูไม่มีคุณภาพ ต้องมีการฟื้นฟูสถานภาพ ยกย่องค่านิยมอาชีพครู มีการปฏิรูปการฝึกหัดครู ให้ได้ลักษณะครูในอุดมคติ ดังนี้ มีความรู้ สอนเก่ง มีศรัทธาในวิชาชีพ อุทิศตนเพื่องานกล้าหาญทางวิชาการ และมีความเป็นครู ครูจะมีบทบาทสำคัญในการจัดระบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็น วิเคราะห์ เป็น พร้อมกับวิสัยทัศน์จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากการสอนแบบท่องจำมาเป็นการสอน

แบบคิดวิเคราะห์ ยิ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยด้วยแล้ว ควรจะอ่อนน้อมถ่อมตนลดความอหังการลง และสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับนักวิชาการสาขาอื่นๆ มากขึ้น ทั้งนี้ผู้สอนส่วนใหญ่จะต้องยึดมั่นในศาสตร์ของตน มีการปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอให้มีความก้าวหน้าทันโลกและเข้มแข็งทางวิชาการ พร้อมรับการประเมินผลงาน และผลตอบแทนที่เหมาะสม ส่วนการบริหารจัดการ การจัดอุดมศึกษาจะมีการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อความเป็นเลิศ แข่งขันกันภายในประเทศและแข่งขันกับนานาชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้ สถาบันอุดมศึกษามีแนวโน้มเปลี่ยนจากระบบมหาวิทยาลัยของรัฐมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐโดยไม่เป็นส่วนราชการแต่รัฐให้การสนับสนุน มหาวิทยาลัยจะมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้น สามารถสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและชี้นำสังคม ผลดีกำลังคนสนองตอบต่อภาคเอกชนมากกว่าสนองตอบภาคประชาชนและภาคราชการ ตลอดจนคอยติดตามความเคลื่อนไหวในสังคมและออกมาเตือนสติสังคม

เมื่อจะเป็นไปได้ดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของไทยต้องมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพคน มีความคาดหวังว่าระบบอุดมศึกษาควรมีบทบาทสูงในด้านการสร้างและถ่ายทอดความรู้ของไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของโลก เป็นต้น (ลีปนพนท์ เกตุทัต, 2537 อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, 38) มหาวิทยาลัยจะทำเช่นนั้นได้ จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพองค์กรทางวิชาการ เพื่อใช้พัฒนาบุคลากรและสถาบันในการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีขั้นตอนการทำงาน 3 ชั้น คือ 1) การกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ 2) กระบวนการตรวจสอบ และ 3) การประเมินผล ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ ในการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบไว้ทั้งหมด 9 เกณฑ์ ดังนี้ เกณฑ์ที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน เกณฑ์ที่ 2 การเรียนการสอนในส่วนของหลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา การวัดประเมินผล และปัจจัยเกื้อหนุน เกณฑ์ที่ 3 กิจกรรมพัฒนานักศึกษา เกณฑ์ที่ 4 การวิจัย

เกณฑ์ที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม เกณฑ์ที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เกณฑ์ที่ 7 การบริหารจัดการ เกณฑ์ที่ 8 การเงินและงบประมาณ และเกณฑ์ที่ 9 ระบบและกลไกประกันคุณภาพ (สำนักประกันคุณภาพ, 2544, 16)

สุรพล อารีรักษ์ (2541, 17-22) ได้ศึกษาการให้รางวัลคุณภาพการศึกษาดีเด่นระดับชาติ โดยใช้แนวทางของ NATIONAL QUALITY AWARD, NQA เสนอเค้าโครงเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษได้ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำ 2) สารสนเทศและการวิเคราะห์ 3) การจัดแผนยุทธศาสตร์ 4) การพัฒนาและบริหาร 5) การบริหารกระบวนการผลิตบัณฑิต วิจัย และบริการวิชาการ 6) สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ และ 7) สัมฤทธิ์ผลในการผลิตบัณฑิต

ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ (2543, 71) ได้กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร ออกเป็นด้านวิชาการและบุคลากร ด้านวิชาการ แยกออกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การเรียนการสอน บัณฑิตศึกษา วิจัย และงบประมาณ ส่วนด้านบุคลากร แยกออกได้ 6 เรื่อง ได้แก่ ข้อตกลง การประเมินภาระงาน การประเมินการสอน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การวิจัยและพัฒนา และบริการวิชาการสังคม

ชูเวส ชาญสง่าเวช และคณะ (2545, 45) ได้รวบรวมเกณฑ์คุณภาพการศึกษาที่นักศึกษาสอบเข้าและผู้ปกครองใช้ในการประเมินสถาบันอุดมศึกษา จากการสำรวจงานวิจัยในและต่างประเทศ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะประเมินองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ 1) มูลค่าเพิ่มที่นักศึกษาได้รับ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) คณาจารย์ 4) กิตติศัพท์ทางวิชาการ 5) ทำเลที่ตั้ง 6) ความหลากหลายของหลักสูตร และ 7) ค่าเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่าการประเมินสถาบันของตน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาใช้เกณฑ์หรือองค์ประกอบต่อไปนี้ 1) คณาจารย์ 2) หลักสูตร 3) นักศึกษาใหม่ 4) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 5) การบริหาร

McLeod (1997) ได้สำรวจนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนที่ Florida's Pensacola Junior College (PJC) ฤดูใบไม้ผลิ ปี 1997 เพื่อหาองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษา ในการตอบคำถาม

“ทำไมนักศึกษาจึงตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาที่ PJC” จากข่าวสารเชิงบวกของนักศึกษาและเอกลักษณ์ของวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลสำคัญในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาคือ วิทยาลัยได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา วิทยาลัยให้ความสนใจดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ค่าเล่าเรียนต่ำ และวิทยาลัยยังมีชื่อเสียงทางวิชาการ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ค่าลงทะเบียนเรียนต่ำและที่ตั้งของวิทยาลัยอยู่ใกล้บ้าน แหล่งให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญคือ ได้รับข่าวสารวิทยาลัยโดยตรงทางไปรษณีย์ และปัจจัยเอกลักษณ์ของวิทยาลัย คณาจารย์เป็นกันเอง

2. กระบวนการตรวจสอบ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากทบวงมหาวิทยาลัยได้สร้างเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพ ยังกำหนดกระบวนการตรวจสอบให้มีการตรวจสอบภายใน สถาบันและการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก เพื่อให้เกิดฉันทามติ ยุติธรรม มีความโปร่งใส ใช้ในการพัฒนาบุคลากร และองค์กรต่อไป กระบวนการตรวจสอบง่าย ๆ ที่ทุกคนเห็นแล้วเข้าใจได้ทันทีคือ การจัดอันดับมหาวิทยาลัย โดยประเมินประเด็นเด่น ๆ ได้แก่ คุณภาพอาจารย์ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย งบประมาณ และค่าลงทะเบียนเรียน เป็นต้น เป็นค่าตัวบ่งชี้คิดเป็นร้อยละ หรือเปอร์เซ็นต์ ดัชนีการศึกษา นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และสถาบัน ออกมาจัดอันดับมหาวิทยาลัย ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2540, 97-118) ได้ประเมินค่าตัวบ่งชี้มหาวิทยาลัยออกเป็น กิตติศัพท์เชิงวิชาการ (25%) ทรัพยากรด้านอาจารย์ (20%) การคงนักศึกษาไว้จนสำเร็จการศึกษา (20%) ความเข้มงวดในการคัดเลือกนักศึกษา (15%) ทรัพยากรด้านการเงิน (10%) ศิษย์เก่าบริจาคเงิน (5%) และการเพิ่มสร้างมูลค่าให้นักศึกษา (5%)

ชูเวส ชาญสง่าเวช (2542, 6-27) ได้รวบรวมเกณฑ์และน้ำหนักในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดยนิตยสารมีชื่อจากทั่วโลก เช่น นิตยสาร U.S. News and world Report นิตยสาร Maclean ในปี 1998 นิตยสาร Asia week ในปี 2000 หนังสือพิมพ์ The Times เป็นต้น ซึ่งน้ำหนักส่วนใหญ่จะอยู่ที่นักศึกษาและกิตติศัพท์ทางวิชาการของคณาจารย์

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในแต่ละสถาบันแต่ละหน่วยงาน และแต่ละปี มีความแตกต่างกันในเกณฑ์ที่ใช้ ดังนั้นเพื่อการพัฒนาาระบบการจัดระดับสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยนำร่องระบบที่ได้พัฒนาใช้สถาบันอุดมศึกษาไทย สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ด้วยการจัดทำเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาาระบบการจัดระดับสถาบันอุดมศึกษาไทย สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในกำกับของคณะกรรมการอำนวยการจัดระดับสถาบันอุดมศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จากคณะผู้วิจัย (ชูเวช ชาญสง่าเวช และคณะ, 2545, 45) ได้ศึกษาและพัฒนาเกณฑ์การประเมินสถาบันอุดมศึกษาจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ 5 มุมมอง ได้แก่ มุมมองของนักเรียนสอบเข้าและผู้ปกครอง, ศิษย์เก่า, ผู้ใช้บัณฑิต, คณาจารย์ และผู้บริหารคณะ ในแต่ละมุมมองได้กำหนดเกณฑ์และน้ำหนักไว้แตกต่างกัน

3. การประเมินผล การประกันคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผลจากการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการพิสูจน์ตนเองด้านคุณภาพให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้สูญเสียศรัทธาและการอุปถัมภ์จากสังคม มิให้ผู้สูญเสียความสามารถแข่งขันดึงดูดผู้เรียนกับสถาบันอื่นๆ และมีให้สูญเสียโอกาสการพัฒนาอีกมากมายที่มากับกิจกรรมความร่วมมือกับนานาชาติ งานวิจัยเรื่อง “บทบาทสู่คุณภาพ: การติดตามผลการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา” โดย อมรวิรัช นาครทรรพ (2543, 9) ด้วยทุนสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา 655 แห่ง ที่กระจายสังกัดอยู่ใน 9 กระทรวง และ 1 หน่วยงานอิสระ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าและศึกษาปัญหาอุปสรรคของสถาบันอุดมศึกษา ในการเตรียมการรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ งานวิจัยนี้ได้กำหนดปัจจัยหรือองค์ประกอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะเป็นแนวทางเบื้องต้นในการติดตามประเมินผลกลไกประกันคุณภาพ

จำนวน 8 ด้านดังนี้ 1) นักศึกษาและบัณฑิต 2) อาจารย์และบุคลากร 3) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) ห้องสมุดและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 5) กิจกรรมและบริการนักศึกษา 6) อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมท่ายกายภาพ 7) การวิจัย 8) การบริหารงบประมาณ 9) ระบบและกลไกประกันคุณภาพ

ผลการวิจัยมีข้อสรุปภาพรวมว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีความตื่นตัวและเริ่มดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพไปบ้างพอสมควร สถาบันส่วนใหญ่มีการตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพระดับสถาบัน ตลอดจนมีการประชุมสัมมนา การประชาสัมพันธ์ และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนงานประกันคุณภาพ ส่วนการดำเนินการมาตรการประกันคุณภาพ ตามองค์ประกอบในการจัดการศึกษา 8 ด้าน ในภาพรวมส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการมาตรการและใช้ประโยชน์ข้อมูลบ่งชี้ในระดับปานกลางถึงมาก โดยด้านที่ค่อนข้างยังยอหย่อนคือ ด้านการวิจัยและด้านกิจกรรมและบริการนักศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเกณฑ์การจัดอันดับของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่เป็นที่นิยมทำกันมากทั้งในและนอกประเทศ และแนวการประกันคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดต่างๆ มาประยุกต์กับเหตุผลการเลือกเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และวิทยาเขตสุราษฎร์ธานีซึ่งกำหนดขอบเขต ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านตนเอง โดยศึกษามูลค่าเพิ่มที่นักศึกษาควรได้รับในเรื่องความเก่ง ความสุข และความดี 2) ด้านคณาจารย์ โดยศึกษาความสามารถของคณาจารย์ และพฤติกรรมของอาจารย์ในสาขาวิชานั้นๆ 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านสถาบัน และ 5) ด้านค่าใช้จ่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ของผู้สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาใน 8 สาขาวิชาของ คณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การประถมศึกษา จิตวิทยาการศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พลศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา และวิทยาศาสตร์ศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ในวิทยาเขตปัตตานีและ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2544

1.2 นักศึกษามหาบัณฑิตทั้ง 8 สาขาวิชา ของคณะศึกษาศาสตร์ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543

2. องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา ระดับมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วยด้าน ต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง คณาจารย์ หลักสูตร สถาบัน และค่าใช้จ่าย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์ประกอบการตัดสินใจ หมายถึง ปัจจัย หรือส่วนประกอบต่างๆ ที่มีผลให้บุคลากรและนักศึกษา ตกลงใจเลือกปัจจัยที่ตรงกับความรู้สึกมากที่สุดตามลำดับ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้น ประกอบด้วย ด้านตนเอง ด้าน คณาจารย์ ด้านหลักสูตร ด้านสถาบัน และด้านค่าใช้จ่าย

2. ด้านตนเอง หมายถึง ปัจจัยหรือส่วนประกอบ ที่ตนเองจะได้รับประโยชน์ในการพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพ ความเก่ง คุณภาพความสุข และคุณภาพความดี

3. ด้านคณาจารย์ หมายถึง ปัจจัยหรือส่วน ประกอบของคณาจารย์ที่เกี่ยวกับความสามารถและ พฤติกรรมของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา

4. ด้านหลักสูตร หมายถึง รายละเอียดที่เกี่ยว กับหลักสูตร เช่น ความทันสมัยของเนื้อหา ความยืดหยุ่น ของเนื้อหา จำนวนหน่วยกิต จำนวนภาคเรียน และ ระยะเวลาการเรียน

5. ด้านสถาบัน หมายถึง กิตติศัพท์ของมหา- วิทยาลัยเกี่ยวกับความสะดวกในการเดินทาง ความมี ชื่อเสียงทางวิชาการ กิจกรรมและการวิจัย ความภาค ภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษา บรรยากาศของสถาบัน

6. ด้านค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตลอดหลักสูตรต่อหน่วยกิต การจัดกิจกรรม และการ เดินทาง

7. ระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ หมายถึง การ จัดการศึกษาในระดับปริญญาโทของคณะศึกษาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษา องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับมหา- บัณฑิตทุกสาขาวิชาของคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีราย ละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาใน 8 สาขาวิชา ของคณะ ศึกษาศาสตร์ในปีการศึกษา 2544 จำนวนทั้งหมด 1,065 คน

2. นักศึกษามหาบัณฑิตทั้ง 8 สาขาวิชา ของ คณะศึกษาศาสตร์ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 จำนวนทั้งหมด 800 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่สมัครเข้าศึกษาใน 8 สาขาวิชาของคณะศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2544 จำนวนทั้งหมด 535 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2 จากจำนวน ประชากรทั้งหมด วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการ เลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย (purposive sampling) โดยนำ แบบสอบถามให้ผู้สมัครที่มาเข้าสอบแต่ละสาขาวิชาใน วันแรกของการสอบทำการกรอกข้อมูลในช่วงเวลาพัก กลางวันและส่งคืนให้ผู้ควบคุมการสอบเก็บรวบรวมกลับ มาให้ผู้วิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบความ ถูกต้อง สมบูรณ์ ในการกรอกข้อมูล และคัดเลือกเฉพาะ แบบสอบถามที่ถูกต้อง สมบูรณ์เท่านั้น

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาบัณฑิต ทั้ง 8 สาขาวิชาของคณะศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2540- 2543 จำนวนทั้งหมด 332 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 จาก

จำนวนประชากรทั้งหมด วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

2.1 นักศึกษาที่ศึกษาในปีการศึกษา 2543 ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย โดยนำแบบสอบถามให้นักศึกษาทุกคนในทุกสาขาวิชา ซึ่งส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ กรอกข้อมูลและรวบรวมส่งผู้วิจัย

2.2 นักศึกษาที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2542 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่อ-ที่อยู่ของผู้สำเร็จการศึกษาจากบัณฑิตศึกษา โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของรายชื่อ-ที่อยู่ปรากฏในสาขาวิชานั้นๆ และทำการส่งแบบสอบถามพร้อมซองติดแสตมป์เพื่อให้ นักศึกษากรอกข้อมูลและใส่ซองกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ มีดังนี้

1. เหตุผลการเลือกเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านคณาจารย์ ด้านหลักสูตร ด้านสถาบัน และด้านค่าใช้จ่าย

2. การจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2540-2543 ตามองค์ประกอบใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านคณาจารย์ ด้านหลักสูตร ด้านสถาบัน และด้านค่าใช้จ่าย

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ชุด สำหรับผู้สมัครและนักศึกษามหาบัณฑิต เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด ตอนที่ 2: เหตุผลการเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับความสำคัญ 5 อันดับ แยกเป็น 5 ด้านคือ ด้านตนเอง คณาจารย์ หลักสูตร สถาบัน และค่าใช้จ่าย ตอนที่ 3: การจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ ได้แก่ 4 = ดีมาก; 3 = ดี; 2 = พอใช้; 1 = ควรปรับปรุง ซึ่งตอนที่ 3 นี้ ถามเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษามหาบัณฑิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ผู้สมัครเข้าศึกษา ผู้วิจัยให้ผู้ควบคุมการสอบแจกผู้เข้าสอบหลังจากสอบข้อเขียนเสร็จในช่วงเช้า และรวบรวมเก็บในช่วงเช้าสอบตอนบ่าย

2. นักศึกษามหาบัณฑิต ผู้วิจัยให้อาจารย์ผู้สอนแจกและรวบรวมเก็บแบบสอบถามแก่นักศึกษาที่ยังศึกษาอยู่ในสถาบัน และส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์จำหน่ายที่อยู่ของผู้วิจัยเพื่อให้ส่งกลับสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ถูกต้อง สมบูรณ์ เท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ทำการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละในแต่ละรายการ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุผลผลการเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นลักษณะให้ระบุอันดับความสำคัญ โดยเรียงจาก 1 สำคัญมากที่สุด - 5 สำคัญน้อยที่สุด จำนวน 5 อันดับ วิเคราะห์โดยการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของอันดับ 1-5 ให้เป็น 5-1 และคำนวณหาค่าความถี่สะสมของทั้ง 5 อันดับในแต่ละข้อเหตุผล แล้วจึงจัดอันดับความสำคัญตามค่าร้อยละสูงสุด 5 อันดับ

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มีลักษณะการประเมินค่า 4 ระดับ การวิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์สมบูรณในการแปลความหมาย ดังนี้ 4.00-3.50 = ดีมาก; 3.49-2.50 = ดี; 2.49-1.50 = พอใช้; 1.49-1.00 = ควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คุณลักษณะของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว และ

ข้อมูลทั่วไป ดังตารางที่ 1-2

2. องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาระดับ
มหาบัณฑิตของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544

และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-
2543 จำแนกตาม 5 องค์ประกอบ โดยนำเสนอเฉพาะ
อันดับแรกเท่านั้น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษา
มหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว

สถานภาพส่วนตัว		ผู้สมัคร		นักศึกษา	
		จำนวน (n=535)	ร้อยละ (100.0)	จำนวน (n=332)	ร้อยละ (100.0)
เพศ	ชาย	244	45.6	134	40.4
	หญิง	291	54.4	198	59.6
อายุ	< 25 ปี	72	13.4	13	3.9
	25-29 ปี	141	26.3	112	33.7
	30-34 ปี	55	10.3	58	17.5
	35-39 ปี	97	18.2	36	10.8
	40-44 ปี	108	20.2	67	20.2
	> 44 ปี	62	11.6	46	13.9
การมีงานทำ	ไม่ได้ทำงาน	49	9.2	11	3.3
	ทำงานแล้ว	486	90.8	321	96.7
จังหวัดที่อยู่ในปัจจุบัน	นครราชสีมา	81	15.1	44	13.3
	ยะลา	83	15.5	41	12.3
	ปัตตานี	117	21.9	54	16.3
	สงขลา	50	9.3	43	13.0
	สตูล	8	1.5	4	1.2
	พัทลุง	15	2.8	16	4.8
	นครศรีธรรมราช	36	6.7	33	9.9
	ตรัง	3	0.6	6	1.8
	กระบี่	2	0.4	3	0.9
	พังงา	1	0.2	2	0.6
	ภูเก็ต	2	0.4	1	0.3
	ระนอง	11	2.1	2	0.6
	ชุมพร	31	5.8	10	3.0
	สุราษฎร์ธานี	95	17.8	73	22.0
	สถานภาพสมรส	โสด	261	48.8	163
สมรส		258	48.8	163	49.1
หย่าร้าง		14	2.6	4	1.2
แยกกันอยู่		1	0.2	2	0.6

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	ผู้สมัคร		นักศึกษา	
	จำนวน (n=535)	ร้อยละ (100.0)	จำนวน (n=332)	ร้อยละ (100.0)
แผนการศึกษาที่สมัครเข้าศึกษา				
แผน ก (2)	110	20.6	84	25.3
แผน ข วิทยาเขตปัตตานี	273	51.0	147	44.3
แผน ข วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี	152	28.4	101	30.4
แหล่งข้อมูลการรับทราบประกาศการรับสมัคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
หนังสือพิมพ์	17	1.9	8	1.5
เพื่อนในหน่วยงาน	126	14.2	117	22.4
ใบประกาศ	68	7.6	96	18.3
เพื่อนนอกหน่วยงาน	53	6.0	72	13.8
วิทยุ	230	25.9	42	8.0
รุ่นพี่ที่เคยเรียน มอ.	112	12.6	154	29.4
ผู้บังคับบัญชา	235	26.5	14	2.8
อื่นๆ	47	5.3	20	3.8
การรับทราบการเปิดสอนในสาขาวิชาที่สมัครเข้าศึกษาของมหาวิทยาลัยอื่นในภาคใต้				
ไม่ทราบ	215	40.2	143	43.1
ทราบ	317	59.2	185	55.7
ไม่ตอบ	3	0.6	4	1.2
มหาวิทยาลัยอื่นที่เปิดสอนในภาคใต้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	41	9.9	44	15.8
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	213	51.2	65	23.3
มหาวิทยาลัยทักษิณ	18	4.3	134	48.0
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	68	16.4	31	11.1
วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่	53	12.7	5	1.8
อื่นๆ	23	5.5	-	-

3. การจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษา-ศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาบัณฑิต ในปีการศึกษา 2540-2543 ดังตารางที่ 4

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาและนักศึกษามหาบัณฑิต จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวและ

ข้อมูลทั่วไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.4 และ 59.6 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีอายุ ใน 25-29 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 40-44 ปี เป็นผู้มีงานทำแล้วเกือบทั้งหมด ส่วนมากมีที่อยู่ใน 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รองลงมาเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สถานภาพที่เป็นโสดและสมรส มีสัดส่วนเท่ากัน ผู้สมัครและนักศึกษา

ตารางที่ 3 เหตุผลการเลือกเข้าศึกษาระดับมหาบัณฑิตของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2544 จำแนกตามองค์ประกอบ

ผู้สมัคร	นักศึกษา
1. ด้านตนเอง 1.1 มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น 1.2 เรียนรู้การยอมรับตนเองและผู้อื่น 1.3 ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม	1. ด้านตนเอง 1.1 มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์และประยุกต์ใช้ 1.2 เรียนรู้การยอมรับตนเองและผู้อื่น 1.3 ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม
2. ด้านคณาจารย์ 2.1 เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา 2.2 มีความตั้งใจและเอาจริงเอาจังในการสอน	2. ด้านคณาจารย์ 2.1 เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา 2.2 มีความตั้งใจและเอาจริงเอาจังในการสอน
3. ด้านหลักสูตร 3.1 เนื้อหาทันสมัย 3.2 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรก่อนเรียน	3. ด้านหลักสูตร 3.1 เนื้อหายืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน 3.2 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรก่อนเรียน
4. ด้านสถาบัน 4.1 เป็นสถาบันที่ใกล้บ้าน	4. ด้านสถาบัน 4.1 เป็นสถาบันที่ใกล้บ้าน
5. ด้านค่าใช้จ่าย 5.1 ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรถูกกว่าสถาบันอื่น	5. ด้านค่าใช้จ่าย 5.1 ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรถูกกว่าสถาบันอื่น

ตารางที่ 4 คุณภาพการศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์
ในภาพรวมและรายองค์ประกอบ

ด้าน	$\bar{X}$	SD.	คุณภาพ
1. ตนเอง	3.44	.42	ดี
2. คณาจารย์	3.42	.48	ดี
3. หลักสูตร	3.17	.54	ดี
4. สถาบัน	3.24	.46	ดี
5. ค่าใช้จ่าย	3.21	.63	ดี
รวม	3.30	.38	ดี

ส่วนใหญ่ศึกษาในแผน ข ทั้งที่วิทยาเขตปัตตานีและสุราษฎร์ธานี แหล่งข้อมูลในการรับทราบประกาศการรับสมัครส่วนใหญ่มาจากผู้บังคับบัญชา รุ่นพี่ที่เคยเรียนมาก่อน วิทยุ และเพื่อนในหน่วยงาน การเปิดสอนในสาขาวิชาที่เข้าศึกษาส่วนใหญ่ผู้สมัครรับทราบว่ามีมหาวิทยาลัยอื่นมาเปิดสอนในภาคใต้ ในปีการศึกษา

2544 ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และวิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ ส่วนนักศึกษามหาบัณฑิตรับทราบว่ามีมหาวิทยาลัยอื่นมาเปิด ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา ระดับมหาบัณฑิต

2.1 ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 ให้เหตุผลในอันดับแรกของการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา ระดับมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ในด้านตนเองที่ได้รับประโยชน์จากการ ทำให้ตนเองมีคุณภาพในความเก่ง มีความสุข และมีความดี ดังนี้ มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น เป็นการ เรียนรู้การยอมรับตนเองและผู้อื่น และทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม ตามลำดับ ในด้าน คณาจารย์ เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาสถาบัน นี้คือ ความสามารถของคณาจารย์นั้นเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา และพฤติกรรมของคณาจารย์ นั้น มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการสอน ส่วนใน ด้านหลักสูตรนั้น ลักษณะของหลักสูตรในสาขาวิชาที่ เลือกเรียนมีเนื้อหาทันสมัย ด้านสถาบัน มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์เป็นสถาบันที่ใกล้บ้าน สำหรับด้านค่าใช้จ่าย ส่วนมากไม่สามารถตอบได้

2.2 นักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการ ศึกษา 2540-2543 ให้เหตุผลในอันดับแรกของการ ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้านตนเองที่ ได้รับประโยชน์จากการทำให้ตนเองมีคุณภาพในความ เก่ง มีความสุข และความดี ดังนี้ มีความคิดอย่างมี วิเคราะห์ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ ใช้ เป็นการเรียนรู้การยอมรับตนเองและผู้อื่น และทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ตามลำดับ ในด้าน คณาจารย์ เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเลือกศึกษาสถาบันนี้ คือ ความสามารถของคณาจารย์นั้นเป็นผู้มีความรู้ความ เชี่ยวชาญในสาขาวิชา และพฤติกรรมของคณาจารย์นั้น มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการสอน ส่วนในด้าน หลักสูตรนั้น ลักษณะของหลักสูตรในสาขาวิชาที่เรียนมี เนื้อหายืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน ในด้าน สถาบันนักศึกษาเลือกเรียนสถาบันนี้เนื่องจากอยู่ใกล้ สำหรับด้านค่าใช้จ่าย สถาบันนี้มีค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ถูกกว่าสถาบันอื่น

3. การจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาบัณฑิต ในปี

การศึกษา 2540-2543 พบว่าคณะศึกษาศาสตร์จัดการ เรียนการสอนสนองต่อ 5 องค์ประกอบ โดยรวมและ รายละเอียดประกอบอย่างมีคุณภาพระดับดี

การอภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้สมัครและนักศึกษามหา- บัณฑิต

สถานภาพส่วนตัวของผู้ที่สมัครเข้าศึกษา ระดับมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 พบว่ามีสถานภาพส่วนตัวสอดคล้องกัน โดยส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-29 ปี และเป็นผู้ที่มิงานทำแล้ว สถานภาพสมรส เป็นโสดและสมรสมีสัดส่วนเท่ากัน และส่วนใหญ่มาจาก สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส รองลงมาเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้เนื่องจาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็น ศูนย์กลางในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคณะ ศึกษาศาสตร์เปิดสาขาวิชาทางการศึกษาให้เลือกเรียน ได้หลายสาขาวิชา อีกทั้งบุคลากรทางการศึกษาหรือนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากจังหวัดที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งมีความสะดวกในการ เดินทางมาเรียน ส่วนวิทยาเขตสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์ กลางของภาคใต้ตอนบน คณะศึกษาศาสตร์ได้ส่งครูไป เปิดสอน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา และสาขาวิชาการประถมศึกษา เพื่อเปิดโอกาส ให้บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในจังหวัด ใกล้เคียงได้มาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการผลิตกำลังคน ระดับวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงในระดับการศึกษาที่สูง กว่าปริญญาตรี ให้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะ ทางมากขึ้น (เกษม วัฒนชัย, 2537, 3) ดังนั้นผู้ประสงค์ จะเรียนระดับมหาบัณฑิตสามารถเลือกเรียนได้ตาม วิทยาเขตที่ใกล้จังหวัดที่อยู่ของตนเอง

สำหรับแผนการศึกษาทั้งผู้ที่สมัครเข้าศึกษา ในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษา ในปีการศึกษา 2540-2543 ไม่แตกต่างกัน เพราะส่วน ใหญ่จะเลือกศึกษา ในแผน ข ทั้งที่วิทยาเขตปัตตานีและ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนนักศึกษา

ตามแผนของคณะศึกษาศาสตร์ที่เปิดรับแผน ก (2) มีจำนวนน้อย อีกทั้งส่วนใหญ่รับเข้าศึกษาแล้วแต่ไม่สามารถกลับมาเรียนได้ ด้วยทางต้นสังกัดไม่อนุญาตให้ลาเรียน โดยเฉพาะระยะหลังที่มีโครงการเกษียณก่อนอายุ ทำให้หน่วยงานต่างๆ มีบุคลากรทำงานไม่เพียงพอ หน่วยงานต้นสังกัดจึงไม่อนุญาตให้ลาเรียนเต็มตัวได้ หลายคนจึงเลือกสมัครเรียน แผน ข ซึ่งสามารถมาเรียนได้ในชว่งเวลาอนกรรชกร ส่วนวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี คณะศึกษาศาสตร์เปิดสอนเฉพาะ แผน ข ในวันเสาร์และอาทิตย์ และเป็นโครงการพิเศษ ที่เรียนอาทิตย์เว้นอาทิตย์ เพื่อให้บัณฑิตได้ใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

แหล่งข้อมูลการรับทราบประกาศการรับสมัครสำหรับผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 ส่วนมากทราบจากผู้บังคับบัญชา รองลงมาทราบจากวิทยุและเพื่อนในหน่วยงาน แสดงว่าผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนบุคลากรในหน่วยงาน ได้พัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ เพื่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 8(2) และมาตรา 9(6) ส่วนนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 ได้รับทราบการรับสมัครจากแหล่งข้อมูลคือ รุ่นพี่ที่เคยเรียนที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รองลงมาจากเพื่อนในหน่วยงาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนักศึกษาที่เรียนจบส่วนมากทำงานแล้วและทำงานในหน่วยงานทางการศึกษา จึงเป็นตัวช่วยให้แก่น้องๆ ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน และสนับสนุนให้น้องๆ ได้เรียนต่อระดับมหาบัณฑิตในสถาบันเดียวกับตนเอง

การเปิดสอนในสาขาวิชาที่เปิดรับสมัครหรือที่เรียนแล้วของมหาวิทยาลัยอื่นในภาคใต้ พบว่าผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 เกินกว่าร้อยละ 50 ทราบว่ามีสถาบันอื่นมาเปิดสอนในสาขาวิชาที่ตนเองสมัครหรือเรียนในภาคใต้ นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จากปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้จัดทำโครงการสัญจรเปิดสอนหลักสูตรการบริหาร การศึกษาและหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สำหรับนักบริหารทางภาคใต้ ส่วนวิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ เป็นสถาบันเอกชนที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาเป็นสาขาแรก รวมทั้งมหา-วิทยาลัยทักษิณเปิดสอนในสาขาวิชาที่คล้ายคลึงกับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และยังมีโครงการความร่วมมือพัฒนาบุคลากรทางการศึกษากับกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นการตัดสินใจเลือกศึกษาสถาบันใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ของแต่ละสถาบัน

2. องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา ระดับมหาบัณฑิต

2.1 ด้านตนเอง ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 เลือกตัดสินใจเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ โดยตนเองได้รับประโยชน์จากการมีความสุขและมีความดี สอดคล้องกัน โดยส่วนใหญ่เลือกเป็นอันดับแรกคือ เป็นการเรียนรู้การยอมรับตนเองและผู้อื่น และทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนตนเองได้รับประโยชน์จากความเก่ง ไม่สอดคล้องกัน โดยผู้ที่สมัครเข้าศึกษาเห็นว่าจะทำให้ตนเองมีความรู้ ความสามารถมากยิ่งขึ้น แต่นักศึกษามหาบัณฑิตที่ได้ศึกษาแล้ว มีความเห็นว่าตนเองมีความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ ซึ่งในภาพรวมแล้วทุกคนเข้ามาศึกษา ระดับสูงขึ้นต้องการได้รับประโยชน์ทั้งด้านความเก่งในเนื้อหาสาระการเรียนรู้และด้านความดีเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และเมื่อมีความรู้มากขึ้นก็สามารถทำความดีโดยทำประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการต้องการประสบผลสำเร็จของ McClelland และ Atkinson (อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2537, 392-393) ที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการเหมือนกันแตกต่างกันที่ขนาดของความ ต้องการ และมนุษย์มีความต้องการ 3 ชนิด คือ ความต้องการด้านความสำเร็จ ความต้องการด้านอำนาจ และความต้องการมีสายสัมพันธ์ คนเหล่านี้จะสนใจถึงความสำเร็จตามที่ได้ตั้งใจไว้เป็นสำคัญ และมีแรงจูงใจสูงถ้าหากได้มีการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงออก

และพร้อมที่จะสละประโยชน์ส่วนตนให้กับองค์กร และมุ่งพยายามแสวงหาโอกาสที่จะสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้มากที่สุด และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งเน้นให้การจัดการเรียนการสอนในสถาบันศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ บัณฑิตจบแล้ว เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข อีกประการหนึ่ง สภาพการทำงานปัจจุบันเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม การมาศึกษาระดับมหาบัณฑิตก็เป็นการพัฒนาตนเองในส่วนของที่ยอมรับจากผู้อื่น และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถนำความรู้ไปช่วยสังคม เป็นการสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สงบประเสริฐพันธ์ และระพีพันธ์ โพธิ์ศรี, 2543, 10) ที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเน้นกระบวนการเรียนรู้ และความรู้คู่คุณธรรม เน้นความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาสากล ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพส่งเสริมผู้สอนให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประดับอุดมศึกษา ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนให้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรคความก้าวหน้า และความเป็นเลิศทางวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, 12)

จากผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 ให้เหตุผลในการเลือกเข้าศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับในความเก่ง คือ ทำให้ตนเองมีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับนักศึกษามหาบัณฑิตที่ได้ศึกษาแล้วในปีการศึกษา 2540-2543 ที่เลือกเหตุผลว่าได้รับประโยชน์ โดยมีความคิดอย่างมีวิจยารณญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้นั้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระแสการปฏิรูปการศึกษา ทำให้ทุกคนในวงการศึกษานในช่วงปีการศึกษา 2544 เป็นต้นมา ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้มากขึ้น อีกประการหนึ่ง การบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งสูงขึ้น ต้องผ่านการสอบคัดเลือกและบางส่วนมีการประเมินจากผู้บังคับบัญชาสูงขึ้น ดังนั้นการได้เข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิตก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะได้คะแนนการประเมินสูงขึ้น และโอกาสทำ

คะแนนการสอบได้มากขึ้น ซึ่งความคิดต่างจากผู้ที่ได้เข้ามาศึกษาแล้ว จะพบว่าระยะเวลาการเรียนอย่างน้อย 1 ปี ได้พัฒนาความรู้และความคิดของตนเองทำให้ทราบของตนเองมาเรียนแล้วได้รับประโยชน์ในเรื่องใดบ้าง และในช่วงก่อนปีการศึกษา 44 กระแสและเหตุการณ์การปฏิรูปการศึกษาไม่รุนแรงมากนัก

2.2 ด้านคณาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ด้วยเหตุผลอันดับแรกคือ ความสามารถของคณาจารย์นั้น เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา และพฤติกรรมของคณาจารย์นั้น มีความตั้งใจและเอาจริงเอาจังในการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากคณะศึกษาศาสตร์เป็นคณะเก่าแก่ จัดการเรียนการสอนระดับมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 อีกทั้งคณะจัดให้คณาจารย์มีวุฒิการศึกษาตรงกับสาขาวิชาที่สอน จึงทำให้คณาจารย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ ตามสาขาวิชาที่นักศึกษาสมัครเข้าศึกษา และคณาจารย์ส่วนมากจบปริญญาบัตรวุฒิทางการศึกษา และมาปฏิบัติหน้าที่สอนได้ตรงกับสาขาวิชาประกอบกับคณะศึกษาศาสตร์มีหน้าที่ผลิตบัณฑิต ทางการศึกษาพฤติกรรมของคณาจารย์ จึงมีความตั้งใจและเอาจริงเอาจังในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับบุญรอด วุฒิศาสตร์กุล (2535) ได้ศึกษาเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารวิชาการในระดับรองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ คณบดี และหัวหน้าภาควิชา สรุปได้ว่าคุณภาพของอาจารย์หรือผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรกของความเป็นเลิศทางสถาบัน อีกประการหนึ่ง คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์เป็นบุคลากรหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูให้เกิดแก่ครูใหม่อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งคณาจารย์ของคณะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้แก่นักศึกษาตลอดจนสามารถปฏิบัติภารกิจด้านการวิจัย และการบริหารวิชาการเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ

เป็นไปตามผลการวิจัยของ อัจฉรวรรณ นารถพจนานนท์ (อ้างถึงใน อเนก ชิตเกษร, 2542, 15) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน และพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 ด้านหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าลักษณะของหลักสูตรในสาขาวิชาที่เลือกเรียน ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 ให้เหตุผลอันดับแรกคือ หลักสูตรมีเนื้อหาทันสมัย ส่วนนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 ให้เหตุผลอันดับแรกคือ หลักสูตรมีเนื้อหายืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตรเป็นองค์ประกอบหนึ่งในตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่กำหนดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้แล้ว 5 ปี และคณะศึกษาศาสตร์ได้ดำเนินการติดตามเรื่องการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมออย่างเคร่งครัด อีกประการหนึ่งโครงสร้างหลักสูตรมหาบัณฑิตทุกสาขาวิชาของคณะศึกษาศาสตร์ จะประกอบด้วยหมวดวิชาดังนี้ 1) หมวดวิชาเอก จะกำหนดรายวิชาตามสาขาวิชาเอกให้นักศึกษาได้เรียน ซึ่งทำให้นักศึกษาแต่ละสาขาวิชามีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ทางสาขาวิชานั้นๆ 2) หมวดวิชาเลือก จะกำหนดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเอก และนักศึกษาสามารถเลือกเรียนตามความต้องการ และ 3) หมวดวิชาสัมพันธ์ จะกำหนดรายวิชาที่นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประกอบการเรียนรู้ทั้งระบบได้ เช่น วิชาทางการวิจัย วิชาทางสถิติ เป็นต้น จากการศึกษาที่หลักสูตรมีความหลากหลายและมีวิชาการเฉพาะทาง แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์และความเข้มแข็งภายใต้ความเป็นไททางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2.4 ด้านสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 และนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 มีความเห็นสอดคล้องกันในการให้เหตุผลเกี่ยวกับสถาบันเป็นอันดับแรกคือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยที่ใกล้บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากประการแรก คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสสามารถเดินทางมาศึกษาได้สะดวก และนับระยะทางจากสถาบันถึงบ้านก็อยู่ใกล้กว่าสถาบันอื่นๆ และทั้งบุคลากรที่สมัครเข้าศึกษาและนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาแล้วประมาณร้อยละ 50 มีที่อยู่ในสามจังหวัดดังกล่าว ประการที่สอง บุคลากรส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้และมีสถาบันการศึกษาตั้งอยู่ใกล้บ้าน เป็นเหตุจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความต้องการศึกษาต่อ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow (อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2537, 383) กล่าวไว้ว่าความต้องการของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น เริ่มจากขั้นพื้นฐานความต้องการด้านร่างกาย ด้านความปลอดภัยหรือมั่นคง ด้านสังคม ด้านความมีฐานะเด่นในสังคมและด้านการได้รับสำเร็จตามนึกคิดทุกอย่างตามลำดับ ซึ่งผู้ที่ศึกษาในระดับมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ มีความต้องการขั้นต้นแล้วและพยายามไฝหาคำความต้องการระดับสูงขึ้น

2.5 ด้านค่าใช้จ่าย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2544 ให้เหตุผลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายอันดับแรกคือ ไม่สามารถตอบได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่สมัครเข้าศึกษาไม่สามารถคำนวณค่าใช้จ่ายได้ ด้วยยังไม่เข้ามาศึกษา ดังนั้นจึงไม่สามารถให้เหตุผลในประเด็นนี้ สำหรับผู้ที่ให้เหตุผลได้คือ ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรถูกกว่าสถาบันอื่น ซึ่งสอดคล้องกับนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 ให้เหตุผลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายอันดับแรกคือ ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรถูกกว่าสถาบันอื่น ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้ได้เข้ามาศึกษาแล้ว และได้ใช้จ่ายในส่วนของค่าหน่วยกิต ค่ากิจกรรม ค่าพาหนะเดินทางและอื่นๆ ซึ่งทราบข้อมูลที่แท้จริง จึงสามารถมีข้อมูลเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น อีกประการหนึ่ง นักศึกษามหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำแล้ว และเป็นข้าราชการระดับต้นๆ รายได้ยังมีไม่มาก อีกทั้งจังหวัดที่อยู่จะเป็นจังหวัดปัตตานีที่คณะศึกษาศาสตร์ตั้งอยู่ และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดยะลา นราธิวาส สงขลา และบางสาขาวิชาเปิดสอนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นคนในจังหวัด

สุราษฎร์ธานี ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกกว่าที่จะไปศึกษาในสถาบันอื่นที่ไกลออกไป การเลือกศึกษาในสถาบันใด จึงต้องตระหนักถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายตลอดหลักสูตร

3. การจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยศึกษาศาสตร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของนักศึกษามหาบัณฑิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2540-2543 ผลการวิจัยพบว่า คณะศึกษาศาสตร์จัดการเรียนการสอนในภาพรวมได้อย่างมีคุณภาพดี และมีคุณภาพในแต่ละองค์ประกอบเกี่ยวกับด้านตนเอง คณาจารย์หลักสูตร สถาบัน และค่าใช้จ่าย จัดได้ระดับดี โดยในส่วนของตัวนักศึกษาก็จัดได้ดี และนักศึกษาได้ความรู้ทางวิชาการเพิ่มขึ้นดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลการเลือกเข้าศึกษาโดยคำนึงถึงตนเองก่อน และมีความต้องการจะได้ความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามพันธกิจของคณะศึกษาศาสตร์ ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพโดยการเน้นให้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาสำหรับในด้านของคณาจารย์จัดได้มีคุณภาพดีเช่นกัน และในเรื่องของผู้สอนมีความรู้และเชี่ยวชาญในวิชาที่สอนมีความตรงต่อเวลา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถาม จัดได้มีคุณภาพดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรวรรณ นารถพจนานนท์ (อ้างถึงใน อเนก ชิตเกษร, 2542, 15) ที่พบว่าตัวแปรความตรงต่อเวลาของอาจารย์ ความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษา และเทคนิคการสอนของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ส่วนด้านสถาบัน นักศึกษามหาบัณฑิตมีความเห็นว่าคณะจัดได้อย่างมีคุณภาพดีในภาพรวม และเห็นว่าดีมากในเรื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐาน การมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งในการดึงดูดนักศึกษาในสภาวะที่มีการแข่งขันกันทางการศึกษา การจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่มีคุณภาพจนเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่วนหนึ่งมาจากคณาจารย์ที่มีคุณภาพ และหลักสูตรที่มีความทันสมัย และยืดหยุ่นตามผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารระดับคณะและภาควิชา

1. ระดับคณะ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จัดทำข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับในการเข้ามาศึกษาในแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งข้อมูลค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดหลักสูตร โดยทำการประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวาง ในช่วงก่อนการเปิดรับสมัครนักศึกษาใหม่ของบัณฑิตวิทยาลัย ด้วยสื่อต่างๆ เช่น ทางวิทยุ และหนังสือพิมพ์

1.2 ส่งเสริมการตลาด (การโฆษณา) เป็นการกระจายข่าวให้บุคคลอื่นได้ทราบความเคลื่อนไหวของคณะ และควรจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีของคณะ เช่น การจัดงานฉลองครบรอบ 35 ปี ศึกษาศาสตร์ การจัดสัมมนาทางวิชาการของคณะ เป็นต้น

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง และจัดอาจารย์ผู้สอนให้ตรงกับความชำนาญการ หรือวุฒิการศึกษาที่สำเร็จในแต่ละสาขาวิชา

1.4 หลักสูตรที่มีอยู่เดิม สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาในปัจจุบันได้ แต่คณะควรผลักดันให้หลักสูตรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

1.5 คณะควรศึกษาและหาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ จากมหาวิทยาลัยอื่นที่เปิดสอนสาขาวิชาในลักษณะเดียวกัน เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงค่าหน่วยกิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2. ระดับภาควิชา ควรดำเนินการต่อไปนี้

2.1 ภาควิชาควรทำการติดตามบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาที่สามารถนำความรู้ ความสามารถทางวิชาการไปใช้ประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงให้กับหน่วยงานและความก้าวหน้าของตนเองในการดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นไป โดยการมอบรางวัลหรือเกียรติบัตรหรือแสดงความชื่นชมให้สังคมรับทราบเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สาขาวิชานั้น

2.2 คณาจารย์ในสาขาวิชาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นเหตุผลหนึ่งในการเลือกเข้าศึกษามหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ จึงน่าจะเป็นความภาคภูมิใจ

ของผู้สอนและทำให้ผู้สอนมีกำลังใจในการสอนและการทำงานต่อไป ดังนั้นภาควิชาควรสนับสนุนให้คณาจารย์ได้พัฒนาความรู้ความสามารถให้ดียิ่งขึ้นเพื่อความยั่งยืนของสาขาวิชานั้น

2.3 ภาควิชาควรจัดสัมมนาหลักสูตรมหาบัณฑิตเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาวิชา และทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิชาตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการของผู้เรียน

2.4 ภาควิชาที่รับผิดชอบแต่ละหลักสูตรควรจัดทำหลักสูตรใหม่ๆ เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในเนื้อหาวิชาของแต่ละหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของสังคมปัจจุบัน

2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิต ให้มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียน

3. ควรศึกษาอิทธิพลของการมุ่งใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชาแบบเจาะลึก เพื่อให้ได้มูลเหตุที่แท้จริง และนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคณะและภาควิชา

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2537). *แนวทางในการพัฒนาและผลิตกำลังคนระดับบัณฑิตศึกษา*. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทซัคเซสมิเดียจำกัด.
ชูเวส ชาญสง่าเวช. (2542). *รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ แนวทางสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ.

ชูเวส ชาญสง่าเวช และคณะ. (2545). *รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดระดับสถาบันอุดมศึกษาไทย: สาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545). *กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซีเพอร์เน็ท จำกัด.

ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บุญรอด วุฒิสาสตร์กุล. (2535). *รายงานการวิจัยเรื่อง เหนือพิเคราะห์ความเป็นเลิศของสถาบันการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: มปป.

ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์. (2543). *การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเอกสารมหาวิทยาลัยกับการสร้างเครือข่าย*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.

สงบ ประเสริฐพันธ์ และระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2543). *รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีต่อบทบาทของภาควิชาบริหารการศึกษาในการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา*. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาสภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). *วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต*. *วารสารศรีปทุม*, 1(2), 9-30.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ระบบประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

..... (2544). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา. (2545). *กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทจุดทอง จำกัด.

สำนักประกันคุณภาพ. (2544). *คู่มือประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.

สุรพล อารีย์กุล. (2541). *กระบวนการตรวจสอบคุณภาพองค์กรทางวิชาการ*. *จดหมายข่าวศูนย์สนเทศการเรียนการสอน*, 1-2(1), 17-22.

- อเนก ชิตเกษร. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องมูลเหตุจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาระดับบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ. (สำเนา)
- อมรวิชัย นาครทรรพ. (2543). **บนทางสู่คุณภาพ: รายงานการติดตามผลการประกันคุณภาพ และรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อุทุมพร จามรमान. (2540). การจัดอันดับมหาวิทยาลัยกับการประกันคุณภาพ. **Chulalongkorn Review, 37** (4), 97-118.
- McLeod, Marshall W. (1997). **Marketing Survey of PJC Students, Pensacola Junior Coll.** Florida: Office of Institutional Research and Effectiveness.